

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Græsk og Nordisk Mythologi for Ungdommen

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Græsk og Nordisk Mythologi for Ungdommen", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 159. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1847_874-txt-shoot-idm8953.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Alfer og Dværge.

Aser og Vaner har vi nemt ved at skille ad, og kun ondt ved at samle, skiøndt Mythebøgerne har forliget dem; men med *Alfer* og *Dværge* er det netop omvendt, thi dem vilde vi have nemt ved at samle i eet Begreb, men har meget ondt ved at faae dem skilt ad, skiøndt Mythebøgerne nøder os dertil. Puslinger er de nemlig tilhobe, og hvor de stikker frem, er det sædvanlig med et eller andet *Konststykke* mellem Hænderne, saa vi hælde nødvendig til den Tanke, at det er kun to Navne paa det gamle *Nordens Kunstnere*; men naar vi 160hører, at ikke blot har *Alfer* og *Dværge* hver sine egne *Norner*, *Runer* og *Billeder*, men at *Alferne* deler sig i de *Lyse* høit oppe og de *Mørke* dybt nede, medens *Dværgene* er alle kommet tillive som Madiker i Ymers Kiød (Jorden), da seer vi strax, det gaaer slet ikke an at skiære dem alle over een Kam.

Raadfører vi os nu først og fremmerst, som vi i slige Tilfælde altid maae, med *Vøluspa*, da finder vi der *Alferne* kun eengang nævnt i en nær men dunkel Forbindelse med *Aserne*, men om *Dværgene* hedder det:

Guderne alle, de ginge paa Raad,
Om Dværgenes Skare at skabe tilgavns
Af blaalige Been og Brimers Blod,
Da Mandelignelser mange de gjorde
Af Jordens Dværge, som *Durin* sagde.

Dette bestyrker aabenbar, hvad *Gylfelegen* melder, at *Aserne* skabde Madik-Dværgene om til Mandslinger med Bevidsthed, og lod dem boe i Jord og Stene og et tredie Sted, som jo maa være i Luften, og derved faaer vi den Forestilling om dem, at de i *Asamaalet* var hvad ellers kaldes *Vætter*, eller smaae *Livskræfter* i Alt hvad man sædvanlig kalder dødt, men sporer dog *Virkninger* af. Herved kan man vel ikke sige, der er berøvet Dværgene Muligheden af at blive *Kunstnere*, men nærmest kommer man dog til at tænke paa noget Andet, især naar man i Dværge-Registeret, ved Siden ad *Ny* og *Næde*, finder *Øster* og *Vester*, *Sønder* og *Nør*, om hvem *Gylfelegen* melder, at dem satte *Aserne* i de fire Verdens-Hjørner til at bære Himlen.

161Om *Alfernes* Hjemstavn (Alfheim) hører vi derimod i *Grimnersmaal*, at den gav Guderne, som her maae være *Vanerne*, *Frey* i Tandfæ (Faddergave); og *Ivalds* Sønner, der omtrent paa samme Tid gav ham den konstige Snekke *Skibbladner*, kaldes i *Ravnegalderet* udtrykkelig *Alfer*, saa det er en naturlig Tanke, at *Alferne* hørde oprindeligt til den *Vaniske* Mytekreds, og smuttede med *Frey* ind i *Asamaalet*, hvor de vel var for fornemme til at blande sig med *Dværgene*, men forvexledes dog efterhaanden ofte med dem.

Grunden til denne Forvexling har nu vel tildels ligget deri, at de Dværge, der var *Stenbyggere*, tidlig er blevet konstige *Smede*, men Hovedgrunden har dog vel været den, at *Alfe-Mythen* var omfattende nok til at optage Dværge-Mythen næsten heel i sig; thi at *Alferne* ikke blot var *Kunstnere*, men ogsaa *Vætter*, seer vi deraf, at *Angelsachserne* havde baade Bjerg-Alfer, Skov-Alfer og Sø-Alfer, og vi har endnu i *Ælvefolkene* en Levning af dem. *Saadanne* Alfer var sagtens ogsaa *Bygver* og *Beile*, som fulgde *Frey* til Ægersgildet, og allenfalds hørde hans berømte Sendebud *Skirner*, som en *Luft-Alf*, til dem, saa vi tage neppe Feil ved ligeledes at ansee *Delling* og *Nørve*, *Svasud* og *Vindsval* for Dagens og Nattens, Sommerens og Vinterens *Alfer*, skiøndt *Vafthrudner* ei har sagt til hvad Slags Væsener han regner dem.

Foruden *Ivalds* Sønner nævnes for Resten vel ingen andre *Konst-Alfer* end deres Runemester *Dva*¹⁶²*lin* og deres Vingesmed *Vølund*, dog bør det ikke forties, at *Idun* i *Ravnegalderet* baade regnes til *Alferne* og kaldes *Ivalds* Datter, saa det er ikke urimeligt, at hun med *Guldæblerne* ogsaa havde hjemme hos *Vanerne*.

Paa Dværgene har vi derimod, som sagt, et heelt Register, med deres Fyrster *Modsøgner* og *Durin* og deres Runemester *Dain* i Spidsen, men vil vi hævde dem Noget, som *Alferne* ikke har optaget, da maae vi forudsætte, at de, som havde faaet *Mandevind* af *Aserne*, derved ogsaa paa en Maade var indlemmede i *Verdens-Historien*, saa det egenlig var *Dens* Himmel eller høiere Anskuelse, *Øster* og *Vester*, *Sønder* og *Nør* bar paa Deres Hoveder. I Lighed hermed kan vi ogsaa antage, at ved ethvert enkelt *Begreb*, der *historisk* klarer sig, kommer en *Dværg* til Bevidsthed og bliver forsaavidt *Konstner*, som han er Mester i eensidig og eensformig at udtrykke og afbilde sit eget korte Begreb. Et *mythologisk* Exempel herpaa har vi i *Alvismaal*, hvor en lille næsviis Dværg drømmer sig *alvidende*, fordi han veed, hvad een og samme Ting hedder paa alskens Tungemaal, og det Slags Dværge er os *historisk* kun alt for vel bekiendte. Et andet nok saa mærkeligt Exempel har vi hos *Saxo* i Sagnet om *Bilvise* og *Bolvise* (Retviis og Vrangviis), hvoraf den Første gav lutter gode og den Anden lutter onde Raad; thi at det var to berømte *Dværge*, seer vi af deres Gravskrift i den *Tydske* Middelalder.

163Hvad nu endelig Mythologiens berømte *Konstværker* angaaer, da har vi alt hørt, at *Alferne* var Mestere for *Skibbladner*, og skiøndt det ikke siges, maae de dog ogsaa have været det saavel for *Freys* berømte *Sværd* som for *Freias* Guldsmykke (Brysingmon) og hendes *Fiederham*. Odins-Ringen *Drypner*, Odins-Spydet *Gungner* og Thorshammeren *Mjølner* maae derimod, efter *Vøluspa*, *Aserne* selv have gjort, mens de holdt Esserne varme paa *Idasletten*, saa det kan ikke regnes, at efter *Skalda* skulde ikke blot

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Gungner være smeddet af *Ivalds Sønner*, men baade *Drypner* og *Mjølner* være *Dværgene* Brok og Sindres Arbeide. *Sifs Guldhaar*, som *Skalda* ogsaa tilskriver *Alferne*, er derimod, som vi siden skal see, rimeligst et Værk af de konstige *Dvæрге*.